

Norm	Aspect	Criterium	Interpretatie	Meetmethode	Sanctie
Niet voor verspreiding. Aan deze criteria kunnen geen rechten worden ontleend. Onjuistheden en aanpassingen voorbehouden.					
BLK Rund(-vlees): is (afkomstig van) een rund dat in overeenstemming met de onderstaande Beter Leven criteria voor runderen is gehouden. Een kalf gehouden onder de BLK kalf criteria moet volgens de wet worden aangeduid als rund(-vlees) op het moment dat dit dier ouder is dan een jaar, echter als dit dier niet voldeed aan de onderstaande criteria kan dit rund(-vlees) niet worden afgezet als BLK Rund(-vlees).					

Uitsluitingscriteria

UIT01	Andere activiteiten	Er worden geen andere activiteiten op het bedrijf (UBN) ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming.	Activiteiten die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming zijn o.a., maar niet beperkt tot: - houden van pelsdieren voor productiedoelinden, - houden van leghennen in verrijkte kooien (tot 01-01-2021 toegestaan in Nederland) en koloniehuisvesting (opvolger van de verrijkte kooi en vanaf 2021 in Nederland de enige toegestane vorm van de 'legbatterij'). De op het ei gestempelde identificatiecode begint met het cijfer 3, - het houden van wilde dieren voor productiedoelinden, - het houden van ganzen of eenden voor de productie van ganzen- of eendenlever, - het kweken van bedreigde diersoorten, zoals paling, - het houden van vleesrunderen van een dikbil ras met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont, - andere activiteiten welke in strijd (kunnen) zijn met het beleid van de Dierenbescherming.	Controleer of het bedrijf (UBN) geen andere activiteiten ontplooid die niet passen in het beleid van de Dierenbescherming	Uitsluiting
UIT03	Genetisch gemanipuleerde dieren	Er zijn geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig.	Een genetisch gemanipuleerd dier is met gentechnologie aangepast. Genetische technologie of gentechnologie is een vorm van biotechnologie waarbij het DNA van een organisme direct wordt aangepast door extra genen met de gewenste eigenschappen bij een dier in te brengen. De klassieke methodes waarbij DNA van een organisme indirect wordt aangepast, door bijvoorbeeld het kruisen, selecteren, fokken van bepaalde rassen zijn wel toegestaan.	Controleer of er geen genetisch gemanipuleerde dieren op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Uitsluiting
UIT05	Megastallen norm	De runderen worden niet gehouden in een megastal. Onder een megastal wordt verstaan één UBN (of EU registratienummer) met 330 NGE of meer runderen.	Bij het bepalen van het aantal NGE van een rundveebedrijf (UBN) geldt: 1 jongvee mannelijk (jonger dan 1 jaar) = 0,165 NGE 1 jongvee vrouwelijk (jonger dan 1 jaar) = 0,148 NGE 1 vleesstier / os (vanaf 1 jaar) = 0,165 NGE 1 vleeskoe (vanaf 1 jaar) = 0,141 NGE 1 zoogkoe (incl. kalf) = 0,250 NGE Bijvoorbeeld de volgende bedrijven (UBN's) locaties worden binnen het Beter Leven keurmerk als megastal aangemerkt en uitgesloten voor deelname: - vleesstierenbedrijf met meer dan: 2000 vleesstieren (>330 NGE) - vlees en weide koeienbedrijf met meer dan: 2340 vleeskoeien (> 330 NGE) - zoogkoeienbedrijf met meer dan: 1320 zoogkoeien (>330 NGE) Het begrip 'megastal' moet niet verward worden met het begrip 'megabedrijf'. Waar een megastal één locatie-bedrijf (UBN) betreft, gaat het bij een megabedrijf om een veehouderijbedrijf met op meerdere bedrijven (UBN's) locaties veestallen. Het bedrijf als geheel heeft een zeer groot aantal dieren, maar op de verschillende locaties kan het aantal dieren vergelijkbaar zijn met gangbare bedrijven. NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) stallen die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze bedrijven (UBN's) stallen mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot.	Controleer of het bedrijf (UBN) de grens voor de maximale bedrijfsgrootte niet overschrijdt. Registreer het aantal NGE dat gemiddeld in het voorgaande jaar op het bedrijf aanwezig was. NVT bij bestaande bedrijven (UBN's) stallen die voor 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Deze stallen mogen het aantal dieren dat per 01/09/2016 werd gehouden handhaven. Bij ver-/nieuwbouw wordt het gehouden aantal dieren niet nog verder vergroot	Uitsluiting

UIT06	Etage stal	Binnen gebouwen wordt alleen de begane grond gebruikt voor het houden van dieren.	Zogenaamde etage stallen met dieren op meerdere bouwlagen/verdiepingen/etages zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk. Dit geldt ook voor etage stallen met andere niet-BLK diersoorten die aanwezig zijn op het bedrijf. De enige uitzondering is voliëre- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden. Dit criterium is op 01/09/2016 (datum vaststelling uitsluitingscriteria) van kracht geworden. Nieuwe bedrijven met een etagestal die zich, na deze datum, aanmelden voor het Beter Leven keurmerk komen niet in aanmerking voor het Beter Leven keurmerk. NVT bij bestaande stallen die voor 01/09/2016 al deelnemer waren aan het Beter Leven keurmerk. Maar deze bedrijven mogen na 01/09/2016 geen nieuwe etage stallen meer (bij)bouwen.	Controleer of het bedrijf (UBN) alleen dieren houdt op de begane grond. Indien er wel een etagestal op het bedrijf (UBN) is controleer of het bedrijf (UBN) al voor 01/09/2016 deelnam aan het Beter Leven keurmerk en of er geen nieuwe etage stallen zijn (bij)gebouwd na deze datum.	Uitsluiting
UIT07	Ketenregisseur	Het veehouderijbedrijf (UBN) is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur.	Een ketenregisseur is bijvoorbeeld een slachterij of een intermediaire partij die de veehouderij bedrijven aanmeldt bij de Stichting Beter Leven keurmerk en toezicht houdt op de bij zijn keten aangesloten veehouderijbedrijven. Daarnaast koppelt de ketenregisseur die binnen zijn de keten de verschillende schakels aan elkaar koppelt van primair bedrijf tot verwerker/verkoper en alle schakels die daar tussenin kunnen zitten en regie voert over de bij zijn keten aangesloten primaire bedrijven.	Controleer of het bedrijf (UBN) is aangesloten bij minimaal 1 door de Stichting Beter Leven keurmerk goedgekeurde ketenregisseur. Noteer de ketenregisseur(s).	Uitsluiting
UIT08	Medewerking	De deelnemer is verplicht BLK controleurs die namens de Certificerende Instantie of namens de Stichting Beter Leven keurmerk controles uitvoeren toe te laten op het bedrijf (UBN) en alle medewerking te verlenen.	Indien de controleurs toegang tot het bedrijf (UBN) wordt geweigerd of er wordt geen medewerking verleend wordt het bedrijf uitgesloten van deelname, tenzij het bedrijf een beroep kan doen op overmacht.		Uitsluiting
UIT09.3	Alle aanwezige runderen zijn BLK <u>rond 3 sterren</u> waardig	Alle runderen (incl. kalveren) die op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn voldoen aan de criteria van het Beter Leven keurmerk <u>rond 3 sterren</u> .	O.a. melk-typische runderen, dikbilrunderen (incl. kruisingen) of vleeskalveren die niet voldoen aan de onderliggende Beter Leven rond criteria mogen niet op het bedrijf (UBN) aanwezig zijn.	Controleer of er op het bedrijf (UBN) geen runderen aanwezig zijn die niet-BLK <u>rond 3 sterren</u> waardig zijn.	Uitsluiting
Algemeen					
A01	Meldingsplicht	<u>De BLK deelnemer is verplicht om iedere wijziging die van invloed is/kan zijn op de deelname aan BLK of het BLK certificaat onverwijld schriftelijk te melden aan de certificerende instantie en de ketenregisseur.</u>	<u>Wijzigingen zijn, maar niet beperkt tot:</u> a. (Tijdelijke) beëindiging van het bedrijf, ongeacht de reden. b. Overdracht van het bedrijf naar een nieuwe rechtspersoon/eigenaar c. Wijziging van UBN d. Verlies van een erkenning of een certificaat waardoor er niet meer kan worden voldaan aan de geldende BLK criteria f. Etc. <u>De ketenregisseur geeft de wijzigingen door aan de Certificerende Instantie en de Stichting Beter Leven keurmerk.</u>	<u>Controleer of wijzigingen die van invloed zijn op de deelname aan BLK uit het voorgaande jaar zijn gemeld aan de CI en de ketenregisseur.</u>	AH
A02A	Kennis & vaardigheden	<u>Het De veehouder en zijn</u> bedrijfs eigen personeel <u>hebben</u> <u>efft</u> tenminste: <u>- een</u> Middelbare Agrarische opleiding veehouderij <u>afgerond</u> of <u>- minimaal</u> 1 jaar werkervaring in de vleesveehouderij, of <u>- werken</u> onder verantwoordelijkheid van iemand met <u>boven</u> genoemde kwalificaties.	Er moet aangetoond worden dat de veehouder en zijn personeel de nodige kennis en vaardigheden heeft van diergezondheid, dierenwelzijn en diergedrag en van diverse veehouderijsystemen. Bijv. vakdiploma's en certificaten zijn aanwezig op het bedrijf. Hiervan wordt een overzicht bijgehouden.	Controleer de kennis en kwalificaties van de veehouder en het personeel en of het voldoet aan de voorwaarden. Noteer welke opleiding/ervaring.	Waarschuwing
A02C	Cursus mens-dier interactie	De bedrijfsleider/bedrijfsvoerder van elke aan Beter leven deelnemende locatie waar vleesrunderen worden gehouden heeft een door de Dierenbescherming goedgekeurde cursus mens-dier interactie gevolgd.	Randvoorwaarden cursus mens-dier interactie: 1. Verzorgd door een ervaren deskundige op het gebied van runderwelzijn en gezondheid <u>die afkomstig is uit de vleesrundersector en zelf ervaring heeft met het houden van vleesrunderen</u> , 2. Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij de cursist leert signalen in het diergedrag of uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk, 3. Aandacht voor de effecten van het gedrag van de verzorger op de te verzorgen dieren, 4. Aandacht voor de positieve consequenties van een goede mens-dier interactie op financiële en productie resultaten. Zie (t.z.t.) de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met door de Dierenbescherming goedgekeurde cursussen mens-dier interactie.	Controleer of de bedrijfsleider/-voerder een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die is goedgekeurd door de Dierenbescherming.	Waarschuwing

A03	Kopieën runderpaspoorten	Van geïmporteerde runderen wordt een kopie van het runderpaspoort in de administratie bewaard.	Dit geldt ook bij import uit een andere EU lidstaat. Deze kopieën worden minimaal 1 jaar na aankomst op het bedrijf bewaard.	Controleer of er voor geïmporteerde koeien (tot een jaar terug) een kopie van het runderpaspoort in de administratie is opgenomen.	HI
Voeding					
V01A	Stampvoeding	Stampvoeding is niet toegestaan.	Dit betekent dat min. 60% (op basis van droge stof) van het dagrantsoen moet bestaan uit (energierijk)_ruwvoer , bijv. vers gras, kuilgras, snijmais, hooi, stro, luzerne. Ruwvoer: voedingsmiddelen met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS. De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaardes zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie http://www.cvbdiervoeding.nl / CVB producten voor de meest actuele CVB veevoedertabellen. Begrazing in natuurgebieden wordt gezien als ruwvoer.	Noteer het dagrantsoen, kilo's per voedermiddel, dat dagelijks worden verstrekt. Bepaal per voedermiddel wat de structuurwaarde is op basis van de CVB veevoedertabellen, en of het voedermiddel op basis van de structuurwaarde onder krachtvoer of ruwvoer valt. Bereken op basis hiervan het percentage ruwvoer. Noteer het percentage ruwvoer, en noteer of tenminste 60% van het voederrantsoen bestaat uit ruwvoer, gemeten in % ruwvoer.	Schorsing
V01B	Krachtvoer	Maximaal 40% van het dagrantsoen mag krachtvoer zijn.	Krachtvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde van lager of gelijk aan 1,10/kg DS.. Ruwvoer: voedingsmiddel met een structuurwaarde hoger dan 1,10/kg DS. De structuurwaarde wordt beoordeeld op basis van de structuurwaardes zoals weergegeven in de CVB veevoedertabellen, zie http://www.cvbdiervoeding.nl / CVB producten voor de meest actuele CVB veevoedertabellen. De volgende voeders worden o.a. tot krachtvoer gerekend: Corn Cob Mix (CCM), maiskolvensilage / maiskolvenschroot (MKS), bietenperspulp, bierborstel, aardappelvezels, gras- en luzernebrok. De volgende voeders worden o.a. tot ruwvoeder gerekend: vers gras, kuilgras, snijmais, hooi, stro, luzerne. Om met max. 40% krachtvoer te kunnen volstaan dient een groot deel van het ruwvoer aandeel in het rantsoen te bestaan uit energierijk ruwvoer, te weten: vers gras, kuilgras, snijmais of een ander, vergelijkbaar, energierijk ruwvoer. Een ander vergelijkbaar, energierijk diervoeder moet minimaal dezelfde hoeveelheid VEVI (Voedereenheden voor vleesproductie) per kg te bevatten als snijmais te bevatten . Dit wordt beoordeeld op basis van de CVB veevoedertabellen op www.cvbdiervoeding.nl . Bij het hele jaar buiten lopende runderen, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	Noteer het dagrantsoen, kilo's per voedermiddel, dat dagelijks worden verstrekt. Bepaal per voedermiddel wat de structuurwaarde is op basis van de CVB veevoedertabellen, en of het voedermiddel op basis van de structuurwaarde onder krachtvoer of ruwvoer valt. Bereken op basis hiervan het percentage krachtvoer. Noteer het percentage krachtvoer.	HI
V01C	Opslag diervoeder	Vee-Opslag van veevoer gebeurt is op zodanige wijze dat verontreiniging van het veevoer wordt voorkomen.	De voeropslag is in goede staat van onderhoud. Bij kuilvoer zijn er maatregelen genomen om het voer jaarrond schoon en droog te houden. Bijv. afdekken met folie en maatregelen om een goede afwatering te verzekeren. Veevoer en voeropslag is vrij van broei en schimmel. Als er broei of schimmel in het voer zit, dan wordt dit voor het laden/vervoeren verwijderd. Op deze manier wordt er geen broei of bespimmeld voer aan de dieren gevoerd. Voerresten worden verwijderd zodat er geen voerresten langere periodes blijven liggen. Voeropslag is vrij van afval of giftige stoffen. In de buurt van de voeropslag worden bijvoorbeeld geen bestrijdingsmiddelen of andere giftige stoffen/materialen gebruikt. Lokdozen met ongediertebestrijdingsmiddelen staan op een veilige plek. Verontreiniging van voer wordt voorkomen, bijv. verontreiniging met afdekfolie.	Controleer of de voeropslag goed is onderhouden, of de opslag schoon en droog is, of er geen schimmel of broei is, of oude voerresten zijn verwijderd, voeropslag vrij is van afval of giftige stoffen en verontreiniging met bijv. afdekfolie, etc.	AH
V01D	GMP+	Aangekocht voer is gecertificeerd door GMP+ of een gelijkwaardig kwaliteitssysteem.	Een gelijkwaardig kwaliteitssysteem is een veevoeder keten waarbij alle schakels/bedrijven (incl. transport) gecertificeerd zijn door een kwaliteitssysteem dat gelijkwaardig is verklaard door de Dierenbescherming. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor een lijst met kwaliteitssystemen die gelijkwaardig zijn verklaard door de Dierenbescherming.	Controleer het voer en noteer naam en plaats voederleverancier. Noteer, bij een gelijkwaardig kwaliteitssysteem, aan welk(e) kwaliteitssysteem(en) de verschillende schakels in de keten voldoen.	AH

V02A	Vreetruimte	Bij onbeperkt voeren is er 1 vreetplaats per 2 runderen.		Controleer of er onbeperkt wordt gevoerd, zo ja controleer of er 1 vreetplaats per 2 runderen beschikbaar is. Noteer bevinding. NVT bij beperkt voeren.	HI																																										
V02B	Vreetplaats	Bij beperkt voeren is er voor elk rund een vreetplaats.		Controleer of er beperkt wordt gevoerd, zo ja controleer of er 1 vreetplaats per rund beschikbaar is. Noteer bevinding. NVT bij onbeperkt voeren.	HI																																										
V02C	Vreetplaats	Een vreetplaats is minstens 75 cm breed.		Controleer afmeting vreetplaats. Noteer <u>breedte afwijkingen</u> .	HI																																										
V04A	Drinkwater	Alle runderen moeten permanent toegang hebben tot drinkwater.	Mag <u>bij bijv. weidegang of natuurbegrazing</u> ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.	<u>Controleer en</u> noteer of de dieren permanent de beschikking hebben drinkwater.	HI																																										
V04B	Drinkwater	Het drinkwater is schoon.	Het drinkwater is helder en zonder duidelijke verontreiniging.	Controleer en noteer of het drinkwater schoon is.	HI																																										
V04C	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bron	Bij gebruik van een eigen bronwaterinstallatie wordt de kwaliteit hiervan eens per jaar <u>op dierniveau bij de drinkplekken bemonsterd</u> en chemische en bacteriologisch door een geaccrediteerd laboratorium geanalyseerd.	Het analyserend laboratorium moet NEN-ISO/IEC 17025 geaccrediteerd zijn. <u>NVT bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</u>	Controleer bij gebruik van een eigen bronwater installatie of het jaarlijks drinkwateronderzoek heeft plaatsgevonden op chemische en bacteriologische waarden en noteer de laatste datum wateronderzoek en naam van het lab. NVT <u>bij leidingwater of oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</u>	AH. <u>Niet van toepassing wanneer er geen eigen bron is.</u>																																										
V04C1	Analyse drinkwaterkwaliteit van eigen bronwaterinstallatie	De analyse moet aantonen dat het water uit de bronwaterinstallatie voor de runderen van voldoende kwaliteit is doordat het voldoet aan de drinkwater standaard voor runderen.	Voor rundvee gelden onderstaande grenswaarden voor geschiktheid als drinkwater. De waarden in de kolom 'goed' kunnen als veilig voor de betreffende diersoort worden beschouwd. De waarden in de kolom 'afwijkend' worden beschouwd als (ernstig) risicovol voor de betreffende diersoort en voldoen niet aan dit criterium. <table border="0"> <tr> <td>Parameter:</td> <td>Goed</td> <td>Afwijkend</td> </tr> <tr> <td>pH:</td> <td>5 tot 8</td> <td>< 4 & > 9</td> </tr> <tr> <td>Ammonium (mg/L):</td> <td>< 2</td> <td>> 10</td> </tr> <tr> <td>Nitriet (mg/L):</td> <td>< 0,1</td> <td>> 1,0</td> </tr> <tr> <td>Nitraat (mg/L):</td> <td>< 100</td> <td>> 200</td> </tr> <tr> <td>Chloride (mg/L):</td> <td>< 250</td> <td>> 2000</td> </tr> <tr> <td>Natrium (mg/L):</td> <td>< 800</td> <td>> 1500</td> </tr> <tr> <td>IJzer (mg/L):</td> <td>< 0,5</td> <td>> 10</td> </tr> <tr> <td>Mangaan (mg/L):</td> <td>< 1</td> <td>> 2</td> </tr> <tr> <td>Sulfaat (mg/L):</td> <td>< 100</td> <td>> 250</td> </tr> <tr> <td>Hardheid (°D):</td> <td>> 4 & < 15</td> <td>> 25</td> </tr> <tr> <td>Gisten en schimmels:</td> <td></td> <td>> 10.000</td> </tr> <tr> <td>E. coli (kve/ml):</td> <td>< 10</td> <td>> 100</td> </tr> <tr> <td>Totaal kiemgetal (kve/ml):</td> <td>< 10.000</td> <td>> 100.000</td> </tr> </table> Bron: Gezondheidsdienst voor Dieren <u>Indien de uitslag afwijkend is, dient de veehouder z.s.m. maatregelen te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren en opnieuw een monster laten onderzoeken totdat is aangetoond dat het water voldoet aan de bovenstaande grenswaarden.</u>	Parameter:	Goed	Afwijkend	pH:	5 tot 8	< 4 & > 9	Ammonium (mg/L):	< 2	> 10	Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0	Nitraat (mg/L):	< 100	> 200	Chloride (mg/L):	< 250	> 2000	Natrium (mg/L):	< 800	> 1500	IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10	Mangaan (mg/L):	< 1	> 2	Sulfaat (mg/L):	< 100	> 250	Hardheid (°D):	> 4 & < 15	> 25	Gisten en schimmels:		> 10.000	E. coli (kve/ml):	< 10	> 100	Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000	Beoordeel testresultaten en noteer of het bronwater geschikt is als drinkwater voor runderen. Indien het water niet geschikt is controleer of er herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd.	AH
Parameter:	Goed	Afwijkend																																													
pH:	5 tot 8	< 4 & > 9																																													
Ammonium (mg/L):	< 2	> 10																																													
Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0																																													
Nitraat (mg/L):	< 100	> 200																																													
Chloride (mg/L):	< 250	> 2000																																													
Natrium (mg/L):	< 800	> 1500																																													
IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10																																													
Mangaan (mg/L):	< 1	> 2																																													
Sulfaat (mg/L):	< 100	> 250																																													
Hardheid (°D):	> 4 & < 15	> 25																																													
Gisten en schimmels:		> 10.000																																													
E. coli (kve/ml):	< 10	> 100																																													
Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000																																													
V04C2	<u>Aantal drinkplaatsen binnen</u> AANBEVELING	<u>Voor elke groep tot 20 dieren zijn er minimaal 2 werkende drinkplaatsen die evenredig zijn verdeeld over de ruimte, voor elke volgende 20 dieren komt er 1 drinkplaats bij.</u>	<u>Drinkplaatsen zijn evenredig verdeeld over de ruimte, d.w.z. de drinkplaatsen zitten niet naast elkaar maar zo ver mogelijk van elkaar af.</u> <u>De volgende tabel wordt gehanteerd bij bepaling van het aantal drinkplaatsen.</u> <table border="0"> <tr> <td>Aantal runderen</td> <td>Aantal drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>< 20 Runderen</td> <td>2 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>21 – 40 runderen</td> <td>3 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>41 – 60 runderen</td> <td>4 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>61 – 80 runderen</td> <td>5 drinkplaatsen</td> </tr> <tr> <td>81 – 100 runderen</td> <td>6 drinkplaatsen</td> </tr> </table> Etc.	Aantal runderen	Aantal drinkplaatsen	< 20 Runderen	2 drinkplaatsen	21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen	41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen	61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen	81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen	<u>Noteer het aantal runderen per groep en het aantal drinkplaatsen in de groep. Controleer of er voldoende drinkplaatsen aanwezig zijn.</u>	<u>Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.</u>																														
Aantal runderen	Aantal drinkplaatsen																																														
< 20 Runderen	2 drinkplaatsen																																														
21 – 40 runderen	3 drinkplaatsen																																														
41 – 60 runderen	4 drinkplaatsen																																														
61 – 80 runderen	5 drinkplaatsen																																														
81 – 100 runderen	6 drinkplaatsen																																														
V04D	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied is een werkende drinkwatervoorziening aanwezig.	Mag ook oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.) zijn.	Noteer afwijkingen.	HI																																										
V04E	Drinkwatervoorziening weide	In de weide/natuurgebied mag de afstand tot de drinkwatervoorziening niet verder zijn dan 500 m.		Noteer afstand van verste punt van de wei tot aan drinkgelegenheid.	HI																																										

V04F	Doorstroming	De doorstroming van de drinkpunten moet genoeg zijn voor de drink snelheid van <u>runderen koeien</u> .	Bij drinkschalen > 10 liter/min. Bij troggen > 20 liter /min. Indien het een trog betreft met een groot reservoir (> 50 cm diep) wordt automatisch aan dit criterium voldaan, zonder dat een meting nodig is. <u>NVT bij oppervlakte water (rivier, beek, sloot, kwelwater, etc.)</u>	Meet de doorstroming van alle drinkpunten door te timen hoe lang het duurt om een emmer van 10 liter te vullen. Dit moet in 1 minuut kunnen bij individuele drinkschalen en in 30 seconden bij troggen.	HI
Management					
AM01	Dagelijkse inspectie dieren	Alle dieren worden minimaal één keer per dag geïnspecteerd op zaken als behoefte aan zorg, tekenen van verwondingen, slechte gezondheid, stress, etc.		Bevraag de verzorgers naar hun inspectie-activiteiten en hun bevindingen daarbij. Beoordeel een aantal hokken met runderen op signalen die duiden op behoefte aan zorg, tekenen van verwonding, slechte gezondheid, stress, e.d. <u>Noteer</u>	AH, bij 2e <u>opvolgende jaar</u> <u>aanstating HI</u>
AM02	Calamiteitenplan	Er moet een calamiteitenplan zijn voor noodgevallen.	Op een zichtbare, snel bereikbare plaats bij het betreden van de stal en/of het bedrijf, is een calamiteitenplan opgehangen waarin beschreven staat wat te doen bij calamiteiten en een lijst met belangrijke telefoonnummers, minimaal de nummers van brandweer, politie en huisarts. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het BLk format 'Calamiteitenplan'.	Controleer of er een calamiteitenplan (conform het BLk format) op het bedrijf aanwezig is.	AH
AM02c	Objectinformatie kaart	Er is een objectinformatie kaart aanwezig.		Controleer op aanwezigheid objectinformatie kaart.	Waarschuwing
AM02c1	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is bij calamiteiten direct beschikbaar (opbergplaats zichtbaar en buiten de stal) voor de brandweer / hulpdiensten.	<u>Deze object informatie kaart hoeft niet vanaf de rand van het erf zichtbaar te zijn maar moet wel makkelijk te vinden zijn / zichtbaar zijn (buiten de stallen) na betreden van het bedrijfsterrein.</u>	Controleer of de objectinformatie kaart direct beschikbaar is.	Waarschuwing
AM02c2	Objectinformatie kaart	De objectinformatie kaart is voorzien van: indeling bouwblokken / stallen, toegangsdeuren, toegepaste materialen, nutsvoorzieningen, bluswaterpunt, locaties met brandgevaarlijke stoffen/activiteiten, evacuatiemogelijkheden dieren, etc.		Controleer of de inhoud van de objectinformatie kaart voldoet aan de eisen.	Waarschuwing
AM03	Brandveiligheid	Met het oog op de brandveiligheid vindt minimaal eens in de vijf jaar een Agro Elektra Inspectie plaats.	Nieuwe installaties worden voor ingebruikname gekeurd conform NEN 1010. Een 5 jaarlijkse herkeuring vind plaats op basis van NEN 3140. <u>Een Agro Elektra Inspectie die wordt geaccepteerd door de verzekeraar voldoet ook voor BLk.</u> Bij buitenlandse bedrijven dient de keuring van nieuwe installaties resp. de 5 jaarlijkse herkeuring plaats te vinden op basis van de nationale norm gebaseerd op HD-IEC 60364 resp. NEN-EN 50110.	Controleer of er een certificaat is van de laatste keuring en noteer de datum.	AH
AM04	Branddetectie	Technische ruimtes, indien aanwezig, zijn voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	<u>Technische ruimte is bijv. de ruimte met de mechanische aansturing van bijv. voer- /drinkinstallaties, bronpomp (bij bronwater), ventilatiesystemen, regelcomputer, aandrijving, mestafvoer of stoppenkast.</u>	Controleer of er een technische ruimte aanwezig zijn, zo ja controleer of de technische ruimte is voorzien van branddetectie met doormelding naar de telefoon van de veehouder.	1 ^o jaar waarschuwing 2 ^o <u>opvolgende</u> jaar AH
AM05	Aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen/werktuigen	Er is een aparte stalling voor (warmte genererende) voertuigen en werktuigen. Bij nieuw- en verbouw doch uiterlijk per 1 januari 2035.	<u>Warmte genererende voertuigen/werktuigen mogen dus niet bij de dieren of de opslag van strooisel, veevoer worden gestald. Bijv. de tractor of de mengvoerwagen mag dus niet in de stal blijven staan.</u>	Controleer of bij nieuw- en verbouw een aparte stalling voor (warmte opwekkende) voertuigen en werktuigen is gebouwd.	HI NVT indien bestaande stal. Stallen die na dd-mm-2018 nieuw- of verbouwd zijn en niet voldoen worden uitgesloten.
AM07	Bluswater voorziening	Er is voldoende bluswater op het bedrijf beschikbaar.	Op bedrijven waar geen of onvoldoende bluswater beschikbaar is worden aanvullende voorzieningen (bron / waterput / bluswatervijver / Wadi) in overleg met de gemeente / brandweer / veiligheidsregio aangelegd.	Ga na of met gemeente / brandweer / veiligheidsregio gekeken is of er voldoende bluswater beschikbaar is of dat er een aanvullende voorziening (geboorde put/ bluswatervijver/ Wadi) wordt aangelegd.	AH
Gezondheid en Ingrepen					

G01	Vaste dierenarts	De rundveehouder heeft een één-op-één overeenkomst met een gespecialiseerde gecertificeerde geborgde rundveedierenarts die verantwoordelijk is voor de gehele veterinaire begeleiding op het bedrijf. De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie.	De dierenarts kan andere specialisten/dierenartsen inschakelen om een volledige dekking te realiseren, bijvoorbeeld als vervanging bij ziekte of vakantie. Bij wisseling van dierenarts dient de 'oude' dierenarts zijn gegevens van het rundveebedrijf aan de 'nieuwe' dierenarts over te dragen. Gecertificeerde, geborgde rundveedierenartsen zijn terug te vinden in het register van de Stichting Geborgde Dierenarts, zie www.geborgdedierenarts.nl Binnen de Regeling van de Geborgde Rundveedierenarts is een voorbeeld één-op-één overeenkomst opgenomen, deze dient gehanteerd te worden. Voor buitenlandse deelnemers geldt dat er een overeenkomst afgesloten moet zijn met een vaste dierenarts, met kennis van de historie van het bedrijf en deskundigheid op het gebied van rundveehouderij. Deze dierenarts hoeft niet geregistreerd te zijn als geborgde rundveedierenarts.	Controleer of er een één-op-één overeenkomst is met een gecertificeerde, geborgde rundveedierenarts. Registreer de naam van de dierenarts.	AH
G02A	Bedrijfsgezondheidsplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsgezondheidsplan waarin hij samen met de bedrijfseigen dierenarts beschrijft welke maatregelen worden genomen om de gezondheid van de dieren te controleren en te verbeteren.	Het plan bevat o.a. info over de veestapel, de gezondheidsstatus en de omstandigheden op het bedrijf. Informatie van diagnostische tests, epidemiologische omstandigheden van de regio en feedbacksystemen van het slachthuis worden gebruikt voor het plannen van toekomstige interventies (bijv. verbetering van de stallen, vaccinatie, gebruik en documentatie geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik enz.).	Controleer of er een bedrijfsgezondheidsplan aanwezig is. Controleer of het bedrijfsgezondheidsplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet aanwezig.
G02B	Bedrijfsbehandelplan	De rundveehouder heeft een bedrijfsspecifiek bedrijfsbehandelplan voor het gebruik van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, waarin samen met de bedrijfseigen dierenarts is beschreven welke (wijze van) behandeling wordt gebruikt voor de meest voorkomende ziekten.	Beschreven wordt welke diergeneesmiddelen/antibiotica als eerste en tweede keuze worden ingezet bij een bepaalde ziekte/aandoening.	Controleer of er een bedrijfsbehandelplan aanwezig is. Controleer of het bedrijfsbehandelplan in gebruik is.	AH indien onvolledig. Schorsing indien niet aanwezig.
G02C	Evaluatie	Het bedrijfsgezondheidsplan en het bijbehorende bedrijfsbehandelplan worden (minimaal) jaarlijks geëvalueerd en geüpdatet.		Controleer of er jaarlijks een nieuw/geëvalueerd BGP en BBP is.	HI
G03	Regelmatig dierenartsen bezoek	Elke productie-eenheid van het veehouderijbedrijf wordt minimaal 2x per jaar door de bedrijfseigen dierenarts bezocht voor een klinische inspectie en bedrijfsbegeleiding (op grond van bijv. productiegegevens, Ante Mortem en Post Mortem keuringsresultaten).		Controleer in de administratie de bezoeksrapportages van de dierenarts van de afgelopen 2 jaar en noteer de data van bezoeken van afgelopen jaar.	HI
G04	Dierenarts inschakelen bij ziekte / wonden	Bij ernstige ziekte en ernstige verwonding van dieren, bij verschijnselen van zeer besmettelijke dierziekten, abnormale verlaging van de voeropname en/of sterfte onder de runderen wordt direct de bedrijfseigen dierenarts ingeschakeld.		Controleer aan de hand van de bezoekfrequentie, in relatie tot de voorgeschreven koppelbehandelingen, en evaluatie van het bedrijfsgezondheidsplan of de rundveehouder aan het voorschrift voldoet.	HI
G05	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Zeer ernstig zieke of gewonde dieren zonder zicht op herstel worden zo snel mogelijk op het bedrijf zelf geëuthanaseerd. Euthanasie is gebaseerd op wetgeving en gebeurt volgens een aan de diersoort aangepaste methode die zo weinig mogelijk pijn en stress voor het dier met zich meebrengt.	Een aan de diersoort aangepaste dodingsmethode leidt in één keer tot de dood zonder aanvullend lijden, ongemak of stress bij het dier. Er wordt door de bedrijfseigen dierenarts beschreven (in het bedrijfsgezondheidsplan) op welke wijzen dieren die wrak geworden zijn op het bedrijf zo snel mogelijk correct kunnen worden geëuthanaseerd.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie heeft plaatsgevonden. Zo ja, registreer welke dodingsmethode is gebruikt.	AH
G05A	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren	Euthanasie wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts	Euthanaseren met een schietmasker door de veehouder is toegestaan mits de gebruiker hiervoor de benodigde vergunningen (opslag en het in het bezit hebben van de munitie) heeft en dit alleen in overleg met de dierenarts wordt toegepast.	Controleer aan de hand van bezoeksrapportages en/of het logboek of euthanasie door de dierenarts heeft plaatsgevonden.	AH
G05B	Euthanaseren ernstig gewonde of zieke dieren in noodsituaties	Er zijn afspraken met de dierenarts vastgelegd t.a.v. noodsituaties, en het, indien nodig, zo snel mogelijk langskomen van de dierenarts om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	Deze afspraken worden vastgelegd in het bedrijfsgezondheidsplan of zijn een onderdeel van of bijlage bij de overeenkomst met de dierenarts.	Controleer of er in de overeenkomst met de dierenarts afspraken zijn vastgelegd over het, indien nodig (bijvoorbeeld bij noodsituaties), langskomen om ernstig gewonde of zieke dieren te euthanaseren.	AH
G06	Ziekenboek	Zieke en gewonde runderen moeten (indien nodig) worden verwijderd uit de groep en moeten worden behandeld in de ziekenboek_adequate_lokalen_(eenling_box/-zieken_box) .	Tenzij de bedrijfseigen dierenarts aangeeft dat dit om veterinaire redenen niet noodzakelijk is.	Controleer of er in de stal een ziekenboek aanwezig is waarin zieke en gewonde dieren indien nodig afgescheiden gehouden kunnen worden van de gezonde dieren.	HI
G06A	Ziekenboek	De ziekenboek moet droog en comfortabel strooisel bevatten	Tenzij de bedrijfseigen dierenarts strooisel om veterinaire redenen afraadt.	Controleer of er droog, comfortabel strooisel wordt gebruikt.	HI

G06B	Ziekenboek	De ziekenboek beslaat minimaal 1% van de runderplaatsen, met een minimum van 1 plaats.	Indien ruimte niet standaard aanwezig is, maar gecreëerd wordt indien noodzakelijk, dan kan deelnemer dit aantonen.	Bereken aan de hand van het aantal runderplaatsen de beschikbare ruimte <u>in de ziekenboek</u> . Noteer de berekening.	HI
G06D	Ziekenboek	Vanuit de ziekenboek is visueel contact met andere runderen mogelijk.		Controleer of de dieren oogcontact met elkaar kunnen maken. Noteer afwijkingen.	HI
G06E	Reinigen ziekenboek	De ziekenboek moet zo geconstrueerd worden dat zij gemakkelijk tussen elke bezetting door schoongemaakt en gedesinfecteerd kan worden, en dat een eventueel dood dier gemakkelijk verwijderd kan worden met minimaal risico op contact met andere dieren.		Controleer ziekenboek. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
G06F	Afvoer uitwerpselen ziekenboek	Urine en mest van de ziekenboek mogen niet in contact komen met andere dieren en moeten verwijderd worden op een manier die het risico op contact met andere dieren minimaliseert.		Controleer ziekenboek. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
G07A	Antibioticagebruik uitsluitend op voorschrift van de Dierenarts	<u>Alle antibiotica die worden gebruikt op het rundveebedrijf zijn voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts.</u> Het antibioticagebruik moet op een acceptabel niveau liggen.	<u>De Dierenarts kan dit bijv. registreren op basis van recepten of in zijn bezoeksverslag. Dit betekent dat binnen 1 jaar het antibioticagebruik moet liggen onder het door de Nederlandse St.-Diergeneesmiddelen-Autoriteit (SDA) vastgestelde actieniveau en binnen twee jaar moet liggen binnen het door SDA vastgestelde streefniveau.</u> <u>Buitenlandse bedrijven moeten aan vergelijkbare eisen van het in dat land geldende programma ter reductie van het antibioticagebruik voldoen.</u>	<u>Controleer van een steekproef van de antibiotica die over het voorgaande jaar zijn gebruikt op het bedrijf of dit is voorgeschreven door de (bedrijfseigen) dierenarts. Controleer bijv. of er een corresponderend recept op het bedrijf aanwezig is of dat de dierenarts dit heeft opgenomen in zijn bezoeksverslag. Registreer de bevindingen. Noteer bij de ingangcontrole en het jaar daarop of de dierdagdosering van het bedrijf onder het door de SDA vastgestelde signaleringsniveau ligt. Vanaf 2 jaar na de ingangcontrole jaarlijks controleren of het antibioticagebruik beneden het door de SDA bepaalde streefniveau ligt.</u>	HI Bij 1e constatering: plan van aanpak. Bij 2e opeenvolgende jaar: Schorsing
G07B	Geen gebruik 3e keuze antibiotica	Het gebruik van 3e keuze antibiotica wordt tot een absoluut minimum beperkt en is alleen mogelijk <u>als er basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat 1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn.</u> Op voorschrift van de bedrijfseigen dierenarts.	Het Formularium voor Vleeskalveren en Vleesvee van de Werkgroep Veterinair Antibiotica Beleid is hierbij leidend. Het formularium geeft aan welke middelen 1e, 2e en 3e keuze zijn voor bepaalde aandoeningen en is hierbij leidend. 3e Keuze antibiotica zijn antibiotica die van kritisch belang zijn voor de humane gezondheidszorg (o.a. fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen). Deze antibiotica worden alleen toegepast: - voor individuele dieren - als op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat <u>1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn, er geen alternatieven zijn.</u>	Controleer of 3e keuze antibiotica (<u>fluoroquinolonen en 3e, 4e generatie cefalosporinen</u>) alleen worden toegepast bij individuele dieren en alleen als er op basis van bacteriologisch onderzoek inclusief gevoeligheidsbepaling is aangetoond dat <u>1e en 2e keuze middelen niet werkbaar zijn, er geen alternatieven zijn.</u> Registreer de bevindingen.	Uitsluiting Schorsing
G07C	Verbod op preventief antibioticagebruik	<u>Preventief gebruik van antibiotica is niet toegestaan.</u>	<u>Er zijn geen antibiotica aanwezig, die niet horen bij een recept.</u> <u>Preventief gebruik is het inzetten van antibiotica zonder dat er een ziekte bij de betreffende dieren wordt vermoed of is vastgesteld. Groot gevaar bij het preventief gebruik van antibiotica is dat dit kan leiden tot antibiotica resistentie bij ziekteverwekkers.</u>	<u>Controleer bij de bovenstaande steekproef dat de antibiotica zijn ingezet op basis van het vaststellen of vermoeden van een ziekte bij de betreffende dieren, dat er geen antibiotica zonder recept aanwezig zijn en dat deze antibiotica niet preventief zijn ingezet. Registreer de bevindingen.</u>	HI
G07D	Registratie antibioticagebruik	<u>Al het gebruik van antibiotica op het bedrijf wordt per dag en dierspecifiek in de bedrijfsadministratie geregistreerd.</u>		<u>Controleer of alle antibiotica die op het bedrijf aanwezig zijn, of die aantoonbaar op het bedrijf aanwezig zijn geweest, per dag en dierspecifiek zijn opgenomen in de bedrijfsadministratie voor diergeneesmiddelen / antibiotica. Registreer de bevindingen.</u>	AH
G08	Slachtbevindingen	De door de slachterij teruggekoppelde slachtbevindingen worden minimaal 2x per jaar met de bedrijfseigen dierenarts besproken om de verzorging waar nodig bij te sturen. De dierenarts verwerkt dit in zijn bezoeksverslag. <u>Uiterlijk met ingang van 1-1-2020.</u>	Dit betreft o.a. de keuringsuitslagen ten aanzien van lever-, long- en borstvliesontstekingen, afkeuring van karkasdelen en gemiddelde afwijkingen/afkeuringen (in bijv. % per afgeleverd koppel) over alle leveranciers van de slachterij, en nierafwijkingen en spuitplekken, aanwezig van schone dieren en vulling maagdarmpakket. Deze gegevens zijn van voorgaande leveringen (tot min. 2 jaar, en eventuele eerdere leveringen van dezelfde ronde) op het bedrijf aanwezig.	Controleer na 1-1-2020 of de slachtafwijkingen minimaal 2x per jaar 4x per kwartaal met de bedrijfseigen dieren worden besproken. Controleer of in de administratie teruggekoppelde informatie van het slachthuis aanwezig is voor de afgelopen 2 jaar. Noteer opmerkingen laatste slachthuisverslag en bespreking met dierenarts.	HI
G09	Evaluatie klauwen	De conditie van de klauwen wordt besproken met de bedrijfseigen dierenarts en zo nodig wordt een klauwverzorgingsplan opgesteld.	Kan onderdeel zijn van het gezondheids- en welzijnsplan.	Controleer of de veehouder de klauwcondities met de veearts bespreekt. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
G10	Couperen	Het couperen van de staart is niet toegestaan.		Controleer 10% van de dieren door een ronde door de stal te lopen. Noteer afwijkingen.	Schorsing Uitsluiting indien preventief gecoupeerd wordt.
G11	Heet- of koudmerken	Heet- of koudmerken van runderen is niet toegestaan.		Noteer op welke wijze de dieren geïdentificeerd worden.	Uitsluiting Schorsing

G12AB	Verbod op onthoornen	Onthoornen van gehoorde runderrassen is niet toegestaan. Dit criterium wordt per 1 januari 2027 van kracht.	Het inzetten van genetisch hoornloze fokstieren is toegestaan.	Noteer of de runderen worden onthoord. NVT tot 1 januari 2027.	Uitsluiting-Schorsing
G12	Onthoornen	Onthoornen (hoorgroei beletten) gebeurt bij runderen jonger dan twee maanden of bij runderen ouder dan zes maanden (volgroeide hoorn verwijderen of deels verwijderen, stomp maken).	Onthoornen (volgroeide hoorn verwijderen of deels verwijderen, stomp maken) bij runderen ouder dan zes maanden mag alleen in incidentele gevallen waarbij sprake is van veterinaire noodzaak / problemen. Bijv. bij vergroeing van de hoorns die leidt tot zelfverwonding of verwonding van anderen of bij een gebroken hoorn.	Noteer leeftijd van onthoornen. Indien ouder dan zes maanden controleer of er een veterinaire noodzaak was.	Uitsluiting-Schorsing
G12A	Onthoornen	Onthoornen gebeurt door of op aanwijzing van de bedrijfseigen dierenarts	Onthoornen gebeurt door of op aanwijzing van de dierenarts of door een organisatie/persoon die voor onthoornen (veterinaire ingreep) is gerechtigd volgens de vigerende, nationale wetgeving.	Controleer of het onthoornen is gebeurd door of op aanwijzing van de dierenarts.	Uitsluiting-Schorsing
G12B	Methode onthoornen	Als er onthoord wordt dient dit te gebeuren: - bij runderen jonger dan twee maanden (beletten van de hoorgroei) met een heet ijzer, - bij runderen ouder dan zes maanden (verwijderen van een volgroeide hoorn of een deel van de hoorn, stomp maken) met een draadzaag.	In Nederland is de draadzaag wettelijk verplicht bij runderen ouder dan zes maanden. In andere lidstaten mag ook een andere methode voor onthoornen worden gebruikt als de regelgeving in de betreffende lidstaat dit toestaat. Onthoorningspasta is niet toegestaan binnen het Beter Leven keurmerk vanwege de napijn en het risico op uitlopen (bijv. in de regen uitloop naar o.a. de ogen, of likken door soortgenoten).	Indien er wordt onthoord, registreer leeftijd op moment van onthoornen en de methode van onthoornen ; controleer of dit wordt gedaan met een heet ijzer bij dieren jonger dan twee maanden en met een draadzaag bij dieren ouder dan 6 maanden.	Uitsluiting-Schorsing
G12C	Verdoving bij onthoornen	Onthoornen wordt gedaan onder verdoving	De verdoving wordt uitgevoerd door de bedrijfseigen dierenarts of een organisatie/persoon die voor veterinaire ingrepen is gerechtigd volgens de nationale wetgeving.	Controleer of het onthoornen dat wordt gedaan onder verdoving	Uitsluiting-Schorsing
G12D	Pijnbestrijding bij onthoornen	De dieren krijgen (tot minimaal drie vier dagen) na het onthoornen pijnbestrijding door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer of de behandelde dieren pijnbestrijding krijgen en of de gebruikte pijnbestrijding tot minimaal drie vier dagen na onthoornen werkzaam blijft.	Uitsluiting-Schorsing
G12E	Registratie onthoornen	Onthoornen van dieren wordt door de bedrijfseigen dierenarts in zijn bezoekverslag geregistreerd.	Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven dient registreert de bedrijfseigen dierenarts van het zoegkoeien-leverende rundvee bedrijf de wijze van onthoornen ook te registreren op de verklaring onthoornen die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf.	Controleer of het onthoornen van de dieren wordt geregistreerd of dat er een verklaring onthoornen van de dierenarts is meegestuurd met de dieren.	Uitsluiting-Schorsing
G13	Castratie	Als runderen worden gecastreerd gebeurt dit door een dierenarts.		Controleer van 2 recent gecastreerde runderen of er bezoekverslagen van de dierenarts zijn. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04D .	HI
G13A	Verdoving bij castratie	Runderen worden gecastreerd onder verdoving		Controleer van 2 recent gecastreerde runderen of uit de bezoekverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04D .	HI
G13B	Pijnbestrijding bij castratie	Runderen krijgen (tot en met drie vier dagen) na de castratie pijnbestrijding door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfseigen dierenarts.		Controleer van 2 recent gecastreerde runderen of uit de bezoekverslagen van de dierenarts blijkt dat hij dit conform dit voorschrift heeft gedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd of niet op het betreffende bedrijf zelf zijn gecastreerd. Zie criterium ST04D .	HI
G13C	Registratie castratie	Castreren van dieren wordt door de bedrijfseigen dierenarts in zijn bezoekverslag geregistreerd.	Voor runderen afkomstig van niet Beter Leven keurmerk Rund gecertificeerde bedrijven registreert de bedrijfseigen dierenarts van het leverende rundveebedrijf het castreren op de 'Verklaring castratie' die met de dieren wordt meegestuurd naar het afmestbedrijf. Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castratie'.	Controleer of het castreren van de dieren wordt geregistreerd of dat er een verklaring castratie van de dierenarts is meegestuurd met de dieren gedaan. NVT als de runderen niet zijn gecastreerd.	AH
G14	Runderrassen met hoge incidentie keizersneden	Runderrassen met een hoge incidentie van keizersneden zijn uitgesloten van het Beter Leven keurmerk.	Dikbilrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijvoorbeeld Belgisch Blauwen en Verbeterd roodbont runderen incl. kruisingen, met een hoge incidentie keizersneden mogen niet op het rundveebedrijf aanwezig zijn. Voor nieuwe deelnemers geldt dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden voor de volgende jaarlijkse controle moeten worden afgevoerd als niet-BLK waardig.	Controleer of er geen (dikbil)runderrassen met een hoge incidentie van keizersneden, bijv. Belgisch Blauwen of Verbeterd roodbont of kruisingen, op het rundveebedrijf aanwezig zijn. Controleer bij nieuwe deelnemers dat de aanwezige runderen met een hoge incidentie van keizersneden na de ingangscntrole zijn afgevoerd als niet-BLK waardig.	Uitsluiting NVT Bij ingangscntrole: HI .

G14A	Keizersnede	De keizersnede wordt alleen in noodgevallen toegepast en niet routinematig.	Alleen in noodgevallen, bij maximaal 5% van de kalvingen per jaar wordt gebruik gemaakt van een keizersnede.	Controleer of de keizersnede alleen in noodgevallen wordt toegepast. Noteer % runderen waarbij gebruik is gemaakt van een keizersnede.	Schorsing (plan van aanpak) Uitsluiting
G15	Voortplantingstechnieken	Routinematige toepassing van embryo-transplantatie en Ovum Pick up zijn niet toegestaan.	Bij maximaal 5% van de dieren is gebruik gemaakt van ET of OPU.	Noteer toegepaste voortplantingswijze en % runderen waarbij gebruik is gemaakt van ET of OPU.	Uitsluiting Schorsing
G16	Bestrijding IBR en BVD AANBEVELING	Het bedrijf is Infectieuze Bovine Rhinotracheïtis / koeiegriep (IBR) en Bovine Virus Diarree (BVD) vrij.	Een bedrijf is vrij wanneer geen enkel aanwezig rund afweerstoffen heeft tegen IBR of BVD. Indien een bedrijf <u>nog</u> niet vrij is van IBR en BVD, neemt het bedrijf <u>uiterlijk vanaf 01-01-2018</u> deel aan een bestrijdingsprogramma tegen IBR en BVD <u>en wordt het bedrijf binnen 2 jaar alsnog vrij van IBR en BVD</u> .	Controleer of het bedrijf IBR en/of BVD vrij status heeft behaald of dat het bedrijf deelneemt aan een vaccinatieprogramma tegen IBR en BVD <u>en binnen twee jaar alsnog vrij is van IBR en BVD</u> .	Waarschuwing Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.
G17	Bestrijding IBR en BVD AANBEVELING	<u>Vanaf 1 januari 2018 worden</u> Er <u>worden</u> alleen <u>nog</u> runderen aangevoerd van bedrijven die vrij zijn van IBR en BVD.	Een bedrijf kan met een certificaat van de GD, of een (buitenlands) equivalent certificaat, aantonen dat het vrij is van IBR en BVD.	Controleer of de bedrijven waarvan runderen zijn aangevoerd over een IBR en BVD vrij certificaat van de GD of een (buitenlands) equivalent certificaat, beschikken.	Waarschuwing Dit is een aanbeveling. Er is (nog) geen sanctie als hier niet aan wordt voldaan.
Huisvesting					
H01A	Weidegang	Alle runderen krijgen weidegang.	<u>Uitzonderingen zijn: buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, vleesstieren (ouder dan 1 jaar) en/of vleeskoeien (max.4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden.</u>	Controleer of de runderen weidegang krijgen. <u>Noteer bevindingen.</u> <u>NVT buiten het weideseizoen, tijdens extreme weersomstandigheden, bij vleesstieren (ouder dan 1 jaar) en/of vleeskoeien (max.4 maanden) die worden afgemest en daarbij permanent op stal worden gehouden.</u>	HI
HB01.3	Minimale aantal dagen weidegang	Per jaar omvat de weidegang minimaal 210 dagen van 12 uur per dag of minimaal 160 dagen van 24 uur.	Met uitzondering van kalveren waarbij het eerste levensjaar onvoldoende dagen uit het weideseizoen omvatten en <u>vleesstieren</u> van ouder dan 1 jaar. <u>Vleesstieren dienen alleen in hun eerste levensjaar te beschikken over weidegang. Als een stierkalf vanaf geboorte over weidegang beschikt, is op een leeftijd van 210 of 160 dagen (afhankelijk van de wijze van weidegang, 12 of 24 uur per dag) aan de verplichte weidegang voor het eerste levensjaar voldaan en kan het stierkalf daarna binnen worden gehuisvest.</u>	Noteer of aan de weidegangverplichting is voldaan. Noteer afwijkingen.	AH
H01AA	Registratie weidegang	De periodes van weidegang worden geregistreerd. Wanneer weidegang onmogelijk is, worden die dagen door de veehouder met reden genoteerd.	Weidegang is bijvoorbeeld onmogelijk, buiten het weideseizoen of wanneer er sprake is van extreme weersomstandigheden.	Controleer of de veehouder bijhoudt op welke periodes er weidegang is en welke periodes de dieren niet beweiden zijn, met reden. <u>Noteer bevindingen.</u>	HI
H01B_3	Veebezetting op cultuurgrasland	Op cultuurgrasland is de veebezetting max. 6,5 runderen (<u>vleesstier, vleeskoe die nog niet worden afgemest of zoogkoe incl. kalf</u>) per hectare beweidbaar grasland.	Onder <u>beveidbaar</u> grasland wordt verstaan de ha. cultuurgrasland in eigendom, gepacht (éénjarige en/of meerjarige pacht) en de ha. cultuurgrasland met een gebruikersverklaring. In natuurgebieden hangt de veebezetting af van het beschikbare voedsel en wordt de veebezetting in beheersovereenkomst geregeld.	Controleer <u>en noteer</u> veebezetting per ha.	HI
H02	Beschutting tijdens weidegang	In de wei beschikken de runderen over voldoende beschutting (tegen regenval, winterweer of hitte, meer dan 25°C) of een stalruimte, met voldoende omvang zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Uitgezonderd natuurgebieden waar in het totale te begrazen natuurgebied voldoende natuurlijke beschutting beschikbaar is zodat alle aanwezige dieren tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.	Noteer type beschutting. Controleer of alle aanwezige dieren tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken. Uitgezonderd natuurgebieden, mits in het totale te begrazen natuurgebied voldoende natuurlijke beschutting voor alle dieren aanwezig is.	HI
H03	Zicht vanuit de stal	<u>Het hok De stal / binnenhuisvesting is zo gebouwd is zo gesitueerd dat de runderen</u> naar minimaal 2 zijden, minimaal 3 meter vrij zicht <u>hebben is.</u>	Over de gehele voorzijde is vrij zicht (open hekwerk, van onder tot boven). Daarnaast dient aan de zijkant (in de hokafscheiding) minimaal 2 meter vrij zicht (open hekwerk over min. 2 m hokafscheiding, van onder tot boven) te zijn. Alleen een kijkgat is onvoldoende.	Controleer of het hok voldoet. Noteer afwijkingen.	HI
H04	Verwondingsvrije omgeving	De stal en de buitenhuisvesting zijn zo gebouwd en ingericht dat de dieren zich niet kunnen verwonden.	Verwondingen worden gedefinieerd als korrelig litteken weefsel van minimaal 2 cm grootte (groter dan veroorzaakt door eens een botsing of een kras). Er zijn geen uitsteeksels waar dieren zich aan kunnen verwonden, vloeren, muren en afscheidingen zijn stabiel, vlak en stevig.	Controleer en noteer of de dieren verwondingen hebben en of deze veroorzaakt zijn door de stalrichting of de inrichting van de buitenhuisvesting. <u>Beoordeling van wondgrootte mag op afstand op basis van een visuele inschatting.</u>	HI

H05	Schuurgelegenheid	<u>In de stal / binnenhuisvesting is in ieder hok Er is</u> permanent een schuurvoorziening aanwezig <u>in ieder hok</u> waaraan de runderen zich (de huid) kunnen schuren.	Een schuurvoorziening kan o.a. bestaan uit: - een schuurpaal (bijv. een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm), - een schuurborstel (bijv. de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal), of - een ruwe hokafscheiding. - een hoekijzer De materialen moeten op een goed bereikbare plek worden gemonteerd.	Controleer <u>en noteer</u> of een bruikbare schuurgelegenheid aanwezig is.	HI																														
H06A	Zachte ligplek	Binnen hebben runderen permanent toegang tot een zachte ligplek <u>voorzien van een met</u> dichte vloer <u>ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal.</u>	<u>Natuurlijk materiaal vergelijkbaar aan stro is o.a. (maar niet beperkt tot) houtvezels, zaagsel of zand.</u>	Controleer of de runderen binnen permanent toegang hebben tot de zachte ligplek met een dichte vloer, <u>ingestrooid met stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal. Noteer type bodembedekking.</u>	HI																														
H06C	Zachte ligplek	<u>Binnen gehouden runderen moeten gelijktijdig kunnen liggen</u>		<u>Controleer of de stal voldoet en alle dieren tegelijk op het zachte gedeelte kunnen liggen. Noteer type bodembedekking.</u>	HI																														
H06B	Zachte ligplek	<u>Binnengehouden runderen moeten permanent een zachte ligplek ivan stro, of vergelijkbaar natuurlijk materiaal waarop alle dieren tegelijktijd kunnen liggen.</u>		<u>Controleer of de stal voldoet en alle dieren tegelijk op het zachte gedeelte kunnen liggen. Noteer type bodembedekking.</u>	HI																														
H06A13	Droge en schone, zachte ligplek	Het stro of vergelijkbare natuurlijk materiaal wordt voldoende ingestrooid zodat alle runderen droog en schoon kunnen liggen.		Controleer of het stro (of vergelijkbaar natuurlijk materiaal) regelmatig wordt ververst en of alle runderen droog en schoon kunnen liggen	HI																														
H06A24	Reinheid runderen	De reinheid van de <u>binnengehouden</u> runderen binnen moet goed zijn, rekening houdend met het gebruikte houderijsysteem.	<u>Bij binnengehouden runderen dient</u> minder dan 50% van de runderen <u>binnen is</u> bevuild <u>te zijn.</u> Een rund is <u>bevuild</u> wanneer: <u>- plakmaten (driedimensionale lagen vuil) 25% of meer van de zijkant inclusief onderbuik (zonder kop, nek en poten onder de knie/hak) van het rund bedekt plakmaten (driedimensionale lagen vuil) bevat of wanneer meer dan</u> <u>- vloeibaar vuil meer dan 50% van de zijkant inclusief onderbuik van het rund bedekt vloeibaar vuil bevat.</u> <u>Bij te hoge vervuiling is er is</u> mogelijk onvoldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal ingestrooid. Als de reinheid onvoldoende is (meer dan 50% van de dieren is bevuild) controleer of er voldoende stro of vergelijkbaar natuurlijk materiaal wordt ingestrooid. Zo niet dan dient de frequentie van instrooien te worden verhoogd zodat de bevuiling wordt teruggebracht tot een aanzienlijk lager niveau (<25% van de dieren is bevuild).	Beoordeel de reinheid van de <u>binnengehouden</u> runderen. <u>Noteer het percentage runderen dat bevuild is.</u>	Bij onvoldoende reinheid: Waarschuwing. Bij 2e <u>opeenvolgende jaar</u> <u>oerstatering</u> : HI.																														
H06B	Helling ligplek	De vloer van de zachte ligplek mag maximaal 10% schuin aflopen.		Controleer of de vloer van de zachte ligplek max. <u>minder dan</u> 10% afloopt.	HI																														
H07	Hoogte binnen verblijven	Boven het gehele hok moet een vrije ruimte zijn van 2.5 m, gemeten vanaf de vloer.	Dieren moeten zich binnen vrij kunnen bewegen. <u>Bijv. bij een schuin dak of een hellingstal kan aan de rand van de stal worden volstaan met 2m, gemeten vanaf de vloer.</u>	Controleer of de vrije ruimte 2,5 m is, noteer afwijkingen.	HI																														
H07A.3	Min. oppervlakte per rund binnen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gewicht</th> <th>Ingestrooid of voorzien van rubber</th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tot 100 kg</td> <td>0,75 m²</td> <td>1,50 m²</td> </tr> <tr> <td>101 - 200 kg</td> <td>1,25 m²</td> <td>2,50 m²</td> </tr> <tr> <td>201 - 300 kg</td> <td>1,75 m²</td> <td>3,50 m²</td> </tr> <tr> <td>301 - 400 kg</td> <td>2,25 m²</td> <td>4,50 m²</td> </tr> <tr> <td>401 - 500 kg</td> <td>2,75 m²</td> <td>5,50 m²</td> </tr> <tr> <td>501 - 600 kg</td> <td>3,25 m²</td> <td>6,50 m²</td> </tr> <tr> <td>601 - 700 kg</td> <td>3,75 m²</td> <td>7,50 m²</td> </tr> <tr> <td>701 - 800 kg</td> <td>4,25 m²</td> <td>8,50 m²</td> </tr> <tr> <td>> 800 kg</td> <td>50 % van totaal <u>binnen</u></td> <td>+ 1 m² / 100 kg</td> </tr> </tbody> </table>	Gewicht	Ingestrooid of voorzien van rubber	Totaal	Tot 100 kg	0,75 m ²	1,50 m ²	101 - 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²	201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²	301 - 400 kg	2,25 m ²	4,50 m ²	401 - 500 kg	2,75 m ²	5,50 m ²	501 - 600 kg	3,25 m ²	6,50 m ²	601 - 700 kg	3,75 m ²	7,50 m ²	701 - 800 kg	4,25 m ²	8,50 m ²	> 800 kg	50 % van totaal <u>binnen</u>	+ 1 m ² / 100 kg	Bij een groepsgrootte van 40 of meer dieren mag het oppervlak per dier 10% verminderd worden	Controleer of oppervlakte voldoet aan de gestelde norm. Noteer afwijkingen.	HI
Gewicht	Ingestrooid of voorzien van rubber	Totaal																																	
Tot 100 kg	0,75 m ²	1,50 m ²																																	
101 - 200 kg	1,25 m ²	2,50 m ²																																	
201 - 300 kg	1,75 m ²	3,50 m ²																																	
301 - 400 kg	2,25 m ²	4,50 m ²																																	
401 - 500 kg	2,75 m ²	5,50 m ²																																	
501 - 600 kg	3,25 m ²	6,50 m ²																																	
601 - 700 kg	3,75 m ²	7,50 m ²																																	
701 - 800 kg	4,25 m ²	8,50 m ²																																	
> 800 kg	50 % van totaal <u>binnen</u>	+ 1 m ² / 100 kg																																	
H07B	Huisvesting fokstieren	Volwassen fokstieren die permanent op stal worden gehouden in individuele hokken moeten tenminste 16 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte, hebben van 20 m ² .		Controleer of oppervlakte voldaan wordt. Noteer afwijkingen.	HI																														

H08A	Stabiele afmestgroepen	Runderen worden binnen in stabiele afmestgroepen gehouden.	Een stabiele afmestgroep is een groep dieren waaraan na het overplaatsen naar een afmestruimte (of na aankomst op het afmestbedrijf) geen dieren meer worden toegevoegd. Er kunnen wel dieren (eerder) worden afgevoerd.	Controleer of de runderen in stabiele afmestgroepen gehouden worden. Noteer <u>bevindingen, groeps grootte</u> .	HI
H09A	Aanbinden	Runderen worden niet aangebonden	Aanbind- en grupstallen zijn niet toegestaan.	Controleer of er dieren aangebonden staan. Noteer indien dit het geval is, met reden van aanbinden.	HI
H09B	Tijdelijk vastzetten	Het tijdelijk vastzetten van dieren voor periodes van max. 3 uur, is toegestaan mits gedurende de periode van vastzetten visueel en auditief contact met de kudde mogelijk is.	Vastzetten mag alleen in verband met veterinaire behandeling, bekappen van de klauwen of het aanleren om aangebonden te staan voor bijv. het varen naar de weide.	Controleer dat dieren niet langer dan 3 uur worden vastgezet en of tijdens het vaststaan visueel en auditief contact met de rest van de kudde mogelijk is.	HI
H11	Vloeren	Niet ingestrooide vloerdelen moeten non-slip zijn of zo onderhouden worden dat het risico van uitglijden beperkt wordt.	Vloeren mogen nooit zo ruw zijn dat ze verwondingen aan de poten veroorzaken, noch zo glad dat ze resulteren in uitglijden.	Bij twijfel aan de vloerkwaliteit (te glad of te stroef), noteer afwijking. Veehouder zal een FSC-2000 meting moeten laten uitvoeren om vloerkwaliteit aan te tonen, of certificaat van de producent kunnen overleggen waarin kwaliteit gemeten is. <u>Noteer bevindingen</u> .	HI
H12A	Luchtkwaliteit	De stal is natuurlijk geventileerd.	Indien nodig, voor voldoende luchtkwaliteit, wordt de ventilatie mechanisch ondersteund.	Controleer of de stal natuurlijk is geventileerd. Noteer of de ventilatie mechanisch wordt ondersteund en op welke wijze dit gebeurt.	HI
H12B	Luchtkwaliteit	Alle stallen moeten dusdanig geventileerd worden dat stofniveau, relatieve vochtigheid en ammoniakgehalte niet schadelijk zijn voor de runderen.	Er is in de stallen tijdens de inspectie geen oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen waargenomen.	Controleer in de stallen of er sprake is van oog of neus irritatie bij de aanwezige runderen of mensen. Noteer afwijkingen ten aanzien van stofniveau, vochtigheid en/of ammoniakgehalte in de lucht.	HI
H12C	Luchtkwaliteit <u>AANBEVELING</u>	De stal heeft in de zijwand een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm ² per dierplaats. <u>Bij nieuw- of verbouw na dd-mm-2017 (datum in werking-treding nieuwe criteria), doch uiterlijk met ingang van 01-01-2040.</u>		Controleer <u>bij nieuw- of verbouw na dd-mm-2017 (datum in werking-treding nieuwe criteria)</u> of in de stal een luchtinlaat opening van minimaal 2400 cm ² per dierplaats aanwezig is.	<u>HI-Dit is een aanbeveling. Er is geen sanctie al hier niet aan wordt voldaan.</u>
H13B05	Daglicht	De stal is voorzien van schone , daglicht doorlatende oppervlaktes die tenminste 6,7% van het vloeroppervlak beslaan.	<u>Daglicht doorlatend materiaal is schoon-</u> Alle oppervlaktes / delen die licht doorlaten worden meegerekend, tenzij de normale afsluitwijze van dit deel (deur / luik / gordijn) niet daglicht doorlatend is.	Noteer het percentage daglicht doorlatende oppervlaktes <u>en/of deze oppervlaktes (lichtplaten, ramen) daadwerkelijk daglicht doorlaten (of de oppervlaktes schoon zijn).</u>	HI
H13A	<u>Daglicht doorlatendheid</u>	<u>Daglicht doorlatende oppervlaktes zijn schoon en laten voldoende daglicht door.</u>		<u>Controleer en noteer of de daglicht doorlatende oppervlaktes (lichtplaten, ramen) schoon zijn en voldoende daglicht doorlaten.</u>	<u>HI</u>
H13B	Kunstlicht	Er is voldoende verlichting in de stal aanwezig om de runderen te allen tijde te kunnen inspecteren.	Verlichting moet van zodanige sterkte zijn, min. 50 Lux, dat de runderen goed te zien zijn.	Controleer of er in de stal voldoende verlichting aanwezig is zodat de runderen ten alle tijde kunnen worden geïnspecteerd. Meet met behulp van een <u>jaarlijks</u> gekalibreerde Luxmeter de lichtsterkte op ooghoogte van de dieren op 3 verschillende plaatsen in de stal. Noteer gemiddelde aantal Lux.	HI
H14	Dag- en nachtritme	Er is een aaneengesloten periode in de nacht van minstens 6 uur met een laag lichtniveau om de runderen te laten rusten.		Noteer gehanteerde lichtregime.	AH
<u>Kalveren (runderen jonger dan 1 jaar) Aanvullende criteria voor (zoog)koeien en ossen</u>					
VB01.3	Speenleeftijd	De kalveren worden gespeend van de koe op een leeftijd van min. 6 maanden.	Bij het hele jaar buiten lopende <u>zoogkoeien runderen</u> , waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.
VB02.3	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf steeds meer ruwvoer en drinkwater te geven.	Bij het hele jaar buiten lopende <u>zoogkoeien runderen</u> , waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.

VB03_3	Geleidelijk spenen	Het spenen gebeurt geleidelijk door het kalf tijdelijk scheiden van koe met alleen oogcontact.	Bij het hele jaar buiten lopende <u>zoogkoeien runderen</u> , waarbij zonder tussenkomst van de veehouder de kalveren worden gespeend, mag ervan worden uitgegaan dat aan dit criterium wordt voldaan.	<u>Controleer o.a. via interview welk regime er wordt gehanteerd.</u> Noteer gehanteerd regime.	HI NVT bij kudde die hele buiten loopt en kalveren zonder tussenkomst van de veehouder worden gespeend.
V03	Bijvoeren	Kalveren worden bijgevoerd met vers water en ruwvoer vanaf een leeftijd van 14 dagen.		Controleer of de kalveren vanaf een leeftijd van 14 dagen worden bijgevoerd met water en ruwvoer.	HI
VB04A	Gebruik pleegmoeders	Indien <u>zoogkoeien</u> worden ingezet als pleegmoeder, zijn er maximaal 3 kalveren per pleegmoeder.		Controleer maximale aantal kalfjes per pleegmoeder.	AH
VB04B	Gebruik pleegmoeders	Indien er meerdere kalfjes lopen bij één <u>zoogkoe</u> (pleegmoeder) krijgen de kalfjes voldoende drinkwater aangeboden zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen.		Noteer bij meerdere kalfjes bij één <u>zoogkoe</u> (pleegmoeder) of de kalfjes aanvullend voldoende drinkwater aangeboden krijgen zodat de kalfjes in hun vochtbehoefte kunnen voldoen.	AH
Aanvullende criteria voor Kalveren/ runderen afkomstig van niet gecertificeerde zoogkoeien rundveebedrijven					
ST01	<u>Kalveren/runderen van zoogkoeien niet gecertificeerd rundveebedrijf buitenland</u>	De <u>kalveren/runderen</u> mogen van <u>zoogkoeien-rundvee</u> bedrijven komen die niet voor <u>de bijbehorende Beter Leven keurmerk scope</u> (rond <u>en aantal sterren</u>) zijn gecertificeerd mits aan de navolgende <u>criteria voorwaarden</u> wordt voldaan.		Controleer via een steekproef aan de hand van de I&R gegevens van <u>welk UBN wat-voor-soort-bedrijf</u> de kalveren/runderen komen <u>en of dit bedrijf gecertificeerd is voor de bijbehorende Beter Leven scope (rond en aantal sterren)</u> , zie hiervoor het BLK register. <u>Indien het bedrijf niet voor de bijbehorende Beter Leven scope is gecertificeerd, controleer of er aan de onderstaande, aanvullende criteria is voldaan.</u>	<u>Uitsluiting-Schorsing</u>
ST02.3	Leeftijd kalveren bij vertrek van het <u>zoogkoeien</u> bedrijf <u>van geboorte</u>	De kalveren zijn minimaal 6 maanden oud voordat zij het bedrijf van geboorte verlaten.	<u>Uitgezonderd zijn:</u> <u>1. Kalveren jonger dan 6 maanden die samen met de zoogkoe (moederdier) het geboorte bedrijf verlaten. Anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan.</u>	Controleer via een steekproef aan de hand van de Identificatie en Registratie kopieën van de runderpaspoorten (geboortedatum en de datum verlaten geboortebedrijf) op welke leeftijd dat de kalveren minimaal 6 maanden oud waren toen ze van het bedrijf van geboorte zijn weg gegaan verlieten.	HI
ST03	Onthoornen	Als de kalveren zijn onthoord, is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts <u>van het herkomstbedrijf</u> dat dit dient gebeurd is te zijn onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.	<u>Indien de dieren genetisch hoornloos zijn, dient dit op de verklaring te worden geselecteerd.</u> Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring onthoornen'.	Controleer of er een verklaring van een dierenarts is (conform het format van BLK) waaruit blijkt dat het onthoornen op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden.	<u>Uitsluiting-Schorsing</u>
ST04	Castreren	Als de kalveren zijn gecastreerd, is er een verklaring van de bedrijfseigen dierenarts <u>van het herkomstbedrijf</u> dat dit is gebeurd onder verdoving en met pijnbestrijding achteraf, conform de criteria van het Beter Leven keurmerk.	Zie de website van het Beter Leven keurmerk voor het format 'Verklaring castreren'.	Controleer of er een verklaring van een dierenarts is (conform het format van BLK) waaruit blijkt dat het castreren op de vereiste wijze heeft plaatsgevonden. <u>NVT als de runderen niet zijn gecastreerd.</u>	<u>Uitsluiting-Schorsing</u>
ST05	Verblijf op <u>de afmestlocatie het vleesveebedrijf</u>	De <u>dieren vleesstieren en vleeskoeien</u> blijven gemiddeld <u>minimaal 9 maanden, en geen dier korter dan 7 maanden</u> , op de BLK gecertificeerde afmestlocatie waarvan de dieren worden afgevoerd naar het slachthuis. Als dieren tussen de 3 en <u>8-7 maanden (geen dier korter dan 3 maanden)</u> op de afmestlocatie verblijven wordt deze locatie jaarlijks en de voorliggende, <u>leverende rundveebedrijven zoogkoeienlocaties</u> uit deze keten als Multi site gecertificeerd.	<u>Om aan te tonen aan de Certificatie Instelling dat de runderen gemiddeld 9 maanden op het afmestbedrijf verblijven, heeft de veehouder op basis van de officiële I&R gegevens van het afgelopen jaar de gemiddelde verblijftijd van de runderen op zijn bedrijf berekend.</u> Bij runderen die éénmalig, tijdelijk op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf worden geplaatst, mag het verblijf op een BLK gecertificeerde opvang-vleesveebedrijf worden meegerekend bij de voorgeschreven <u>gemiddelde 8-9 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden</u> , op een BLK gecertificeerde afmestlocatie. <u>Voor de voorwaarden t.a.v. Multi-site certificering, zie het Certificatie Reglement (hoofdstuk 5.2) op de Beter Leven website.</u> Bij natuurbegrazing mogen runderen naar verschillende gebieden / afmestbedrijven met verschillende UBN's worden verplaatst onder de voorwaarde dat de dieren op deze locaties bij elkaar minimaal gemiddeld <u>9-8 maanden, geen individueel dier korter dan 7 maanden</u> , blijven tot afvoer naar het slachthuis. NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.	Controleer via een steekproef in de stallijst of de dieren <u>in het voorgaande jaar minimaal 8, gemiddeld 9 maanden, alle individuele dieren</u> minimaal 7 maanden op het afmestbedrijf verblijven (dit is inclusief de tijd die de runderen hebben verbleven op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf). Indien <u>individuele</u> dieren tussen de 3 en <u>7-8 maanden</u> op het afmestbedrijf verbleven, controleer of de voorliggende, <u>leverende rundveebedrijven zoogkoeien-bedrijven</u> op basis van Multi-site certificering worden gecontroleerd <u>of dat de runderen aanvullend, voldoende maanden op een BLK gecertificeerd opvang-vleesvee hebben verbleven.</u> Controleer bij natuurbegrazing of de dieren <u>gemiddeld 9 maanden en</u> minimaal <u>8-7 maanden</u> voor slacht in natuurgebieden of op afmestbedrijven hebben verbleven. NVT op dieren die op voorschrift van de dierenarts eerder worden afgevoerd.	<u>Uitsluiting-Schorsing</u>
Aanvullende criteria voor Vleesstieren die permanent op stal worden gehouden					

HB03	Huisvesting vleesstieren	<u>Vleesstieren</u> , ouder dan 1 jaar <u>die op de bedrijfslocatie worden afgemest</u> , mogen permanent op stal worden gehouden.	Om de veiligheid van de personen die omgaan met de stieren te waarborgen mogen <u>vleesstieren</u> vanaf 1 jaar oud binnen worden gehuisvest	Noteer <u>of en zo ja vanaf welke leeftijd de vleesstieren permanent binnen worden gehuisvest de wijze waarop de stieren ouder dan 1 jaar worden gehouden.</u>	HI
HB03A.3	Uitloop	<u>Vleesstieren</u> van ouder dan 1 jaar die geen weidegang krijgen hebben permanent de beschikking over een buitenuitloop van minimaal 30m ² per dier die max. 75% is overdekt.	De buitenuitloop kan onverhard, gedeeltelijk verhard of geheel verhard zijn.	Controleer of de <u>vleesstieren ouder dan 1 jaar die permanent binnen worden gehuisvest</u> de beschikking hebben over de buitenuitloop en of deze aan de voorwaarden voldoet. Noteer de oppervlakte <u>van de buitenuitloop</u> en of <u>deze</u> aan de voorwaarden <u>wordt voldet aan</u> .	HI
<u>Vleeskoeien en ossen</u>					
HB02	Binnen afmesten <u>vleeskoeien en ossen</u>	Voor het binnen afmesten van <u>vleeskoeien</u> en ossen mag gedurende een beperkte periode afgeweken worden van de verplichte weidegang.	De periode van binnen afmesten <u>van vleeskoeien en ossen</u> mag niet langer zijn dan 1/5 deel van de levensduur met een maximum van 4 maanden. <u>In de wintermaanden geldt een maximum periode van 6 maanden binnen afmesten.</u>	Noteer gehanteerd afmestregime <u>van vleeskoeien en ossen</u> , <u>indien van toepassing</u> .	AH
<u>Aanvullende criteria voor Natuurbegrazing</u>					
NB01	Toegestane runderrassen bij natuurbegrazing	Er worden alleen runderen gehouden van gedomesticeerde rassen die in de ook in de reguliere vleesrundveehouderij worden gehouden.	Alleen gedomesticeerde, aan mensen gewende runderen zijn toegestaan zodat verzorging, verzamelen en transport met zo min mogelijk stress gepaard gaat. Grote, wilde, zich zelf regulerende kuddes runderen zoals in de Oostvaardersplassen en runderen van rassen als Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten voor deelname aan het Beter Leven keurmerk.	Noteer het ras van de gehouden runderen. Heckrunderen, Galloway en Schotse hooglanders zijn uitgesloten van deelname.	Uitsluiting <u>Bij ingangscontrole: HI</u>
NB02	<u>Analyse voedingswaarden natuurgebied en noodzaak voor bijvoeren</u> -Beheer- <u>overeenkomst natuur begrazing</u>	<u>Het natuurgebied moet in alle voedingsbehoeften van de betrokken runderen kunnen voldoen. Natuurbegrazing dient gebaseerd te zijn op een beheerovereenkomst tussen de rundveehouder en een natuur terrein beheerder.</u>	<u>Voor dat er runderen in een natuurgebied worden gehouden maakt de veehouder, evt. in samenwerking met de beheerder van het natuurterrein, een analyse in hoeverre het te begrazen gebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen of dat er bij eventuele ontbrekende voedingsbehoeften of mineralen dient te worden bijgevoerd. De analyse wordt vastgelegd, bijv. in de beheersovereenkomst. In de beheerovereenkomst is minimaal aangegeven in hoeverre de runderen in het betreffende te begrazen gebieden in hun voedingsbehoefte kunnen voorzien en in hoeverre mineralen moeten worden bijgevoerd.</u>	Noteer contractpartijen, de datum van ondertekening en de duur van de overeenkomst Controleer of er <u>een adequate analyse is gemaakt afspraken van de mate waarin het natuurgebied in de voedingsbehoefte van de betrokken runderen kan voldoen. Controleer of dit is vastgelegd en of er indien nodig wordt bijgevoerd. Noteer bevindingen, zijn over het voorzien in de mineralen behoeften en noteer wat er is afgesproken.</u>	Uitsluiting <u>Schorsing</u>
NB03	Bijvoeren (<u>bijv. mineralen</u>) bij natuurbegrazing	<u>Bij natuurbegrazing worden zo nodig extra mineralen bijgevoerd. Runderen met natuurbegrazing, worden indien noodzakelijk (om aan de voedingsbehoefte van de betrokken dieren te voldoen) bijgevoerd, bijv. bepaalde mineralen.</u>	Bij natuurbegrazing <u>maakt de veehouder samen met de beheerder van het natuurgebied</u> van te voren een inschatting <u>gemaakt</u> over welke/hoeveel voeding de runderen uit het natuurgebied op kunnen nemen. Bij schrale natuurgronden kunnen tekorten van bepaalde mineralen optreden en dienen deze extra bijgevoerd te worden. Of extra mineralen dienen te worden bijgevoerd wordt vastgelegd, <u>bijvoorbeeld de op basis van de te verwachten voedingswaarden van het natuurgebied die worden vastgelegd in de beheersovereenkomst voor natuurbegrazing.</u>	Controleer of in de beheerovereenkomst voor natuurbegrazing de te verwachten voedingswaarden van het natuurgebied zijn aangegeven en of zo nodig mineralen bij gevoerd moeten worden. Zo ja, kijk in het veld of de benodigde extra mineralen worden verstrekt.	HI
NB04	<u>Drinkwater bij natuur-begrazing</u>	<u>Bij begrazing van natuur dienen de runderen permanent toegang te hebben tot stromend water van een rivier, beek of kwelwater.</u>		<u>Noteer de drinkwatervoorziening</u>	HI
NB05	<u>Weidegang natuurbegrazing</u>	<u>Bij natuurbegrazing wordt 24 uur per dag beweide. Per jaar omvat de weidegang minimaal 145 dagen van 24 uur per dag.</u>			HI
NB04	<u>Beschutting tijdens natuurbegrazing</u>	<u>Tijdens natuurbegrazing beschikken de runderen over beschutting (natuurlijke beschutting of een stalruimte) tegen regenval, winterweer of hitte (meer dan 25°C), met voldoende omvang zodat alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken.</u>	<u>Als er geen of onvoldoende beschutting is dienen de dieren bij bijv. extreme regenval, winterweer of meer dan 25°C te worden verwijderd naar een locatie met wel voldoende beschutting.</u>	<u>Controleer en noteer of alle aanwezige dieren hier tegelijkertijd beschutting kunnen zoeken. Noteer type beschutting.</u>	HI
NB06	Huisvesting fokstieren uit een kudde	Volwassen fokstieren afkomstig uit een kudde worden binnen gehouden in individuele hokken met tenminste 32 m ² ligruimte en een totale ruimte, incl. bewegings- en dekruimte van 44 m ² .	Bij natuurbegrazing komt het soms voor dat er 1 of meer stieren in de kudde loopt/lopen. Gedurende de tijd dat die kudde binnen wordt gehouden dient de stier een voldoende groot leef-oppervlak te krijgen.	Controleer of <u>er aan het leef-oppervlakte voor fokstieren uit een kudde</u> wordt voldaan. Noteer afwijkingen.	HI
NB07	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegangen tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd dat er een kudde runderen graast en hoe ze zich moeten gedragen als ze de kudde tegenkomen.	Bijv. geen toegang voor honden of honden aangelijnd, afstand houden tot de runderen, niet in de kudde gaan lopen, etc. In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen.	AH

NB08	Informatie voor bezoekers gebied met natuurbegrazing	Bij de toegang tot een gebied met natuurbegrazing wordt het publiek geïnformeerd met wie ze contact kunnen opnemen in geval van een calamiteiten.	In de praktijk kan de terreinbeheerder voor dergelijke informatie zorgen, maar de veehouder dient ten alle tijden zeker te stellen dat deze informatie bij de toegangen tot de natuurbegrazing beschikbaar is gesteld.	Controleer of er bij de ingangen tot het begrazingsgebied borden voor bezoekers staan met de benodigde aanwijzingen.	AH
NB09	Zieke dieren bij natuur begrazing	Bij kuddes met natuurbegrazing blijft een ziek dier bij de kudde, tenzij de bedrijfsseigen dierenarts anders besluit.		Noteer in voorkomende gevallen hoe met zieke dieren bij natuurbegrazing wordt omgegaan.	HI
NB10	Verzamelen dieren bij natuur begrazing	Runderen in natuurbegrazingsgebieden worden voorafgaand aan verplaatsing met een veewagen op een rustige wijze bijeengebracht in een afgezet deel van het natuurgebied.	Het verzamelen van runderen uit natuurbegrazingsgebieden dient zo rustig mogelijk te gebeuren om stress bij de dieren zoveel mogelijk te voorkomen.	Controleer o.a. via interview bevraag de veehouder over de wijze van verzamelen. Noteer bevindingen.	HI
Transport					
T01	Afnemende rundveehouderijbedrijven / slachterijen	De runderen worden aan rundveehouderijen / -slachterijen geleverd die zijn goedgekeurd / gecertificeerd voor de bijbehorende Beter Leven scope (BLK Rund en het bijbehorende aantal sterren).		Controleer administratie. Noteer het UBN van de afnemende rundveehouders en/of de afnemende slachterijen. Noteer per afnemer of deze is gecertificeerd is voor de bijhorende Beter Leven scope (BLK Rund en aantal sterren). Zo nee, controleer of de dieren worden afgewaardeerd tot regulier.	HI
T02.3	Reisduur rundvee	Het transport van kalveren/runderen (vanaf een leeftijd van 6 maanden) duurt maximaal 8 uur oftewel 500 km .	Kalveren jonger dan 6 maanden worden altijd samen met hun moeder getransporteerd, anders kan niet aan het criterium t.a.v. speenleeftijd worden voldaan. Het transport gaat rechtstreeks van geboorte bedrijf naar afmestbedrijf, waarbij dit transport niet langer duurt dan 8 uur oftewel 500 km.	Noteer aan de hand van de transportpapieren de herkomst en de reistijd of -afstand van de dieren. Bij het bepalen van de transportduur mag een marge van een ½ uur worden gehanteerd.	AH
T03	Tijdelijk opvang vleesveebedrijf	Als het niet mogelijk is binnen 8 uur de mesterij te bereiken waar de runderen worden afgemest, dan mogen de runderen éénmalig, tijdelijk op een BLK gecertificeerd opvang-vleesveebedrijf geplaatst worden, waar de runderen minimaal 21 dagen verblijven.	Dit in afwachting van verder vervoer naar het uiteindelijke afmestbedrijf.	Controleer aan de hand van de I&R-gegevens een steekproef van kopieën van de runderpaspoorten (de datum waarop de kalveren op een opvang-vleesveebedrijf zijn aangekomen en de vertrekdatum naar de stierenmesterij) of de kalveren minimaal 21 dagen op het opvang-vleesveebedrijf waren.	Uitsluiting-Schorsing
T04	Reisduur rundvee naar het slachthuis	Het transport van runderen naar de slachterij mag maximaal 4 uur duren, oftewel maximaal 250 km zijn.		Noteer aan de hand van de transportpapieren de herkomst en de reistijd /het aantal km's van de dieren alsmede de naam van het slachthuis van bestemming .	Uitsluiting-Schorsing
T05	Elektrische veedrijvers	Er worden op het bedrijf en tijdens het verplaatsen / transporteren van runderen geen elektrische veedrijvers gebruikt.	Er zijn geen elektrische veedrijvers op het bedrijf voorhanden.	Controleer of er geen elektrische veedrijvers voorhanden zijn op het bedrijf en noteer met welke alternatieven gewerkt wordt.	Schorsing
T06	Verbod op veemarkten	De runderen worden niet via een veemarkt aan- of afgevoerd.	Aangevoerde dieren komen van een ander veehouderijbedrijf en gaan niet via een veemarkt. Slachtdieren gaan direct vanaf het veehouderij bedrijf naar de slachterij en niet via een veemarkt.	Controleer aan de hand van de vervoersgegevens of de dieren niet via een veemarkt zijn aan- of afgevoerd.	HI
Aanvullend					
A00	Aantal BLK dierplaatsen	Tijdens de jaarlijkse controle wordt het totale, en per diercategorie het aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren vastgelegd, o.a. ter controle van de megastallen norm .	Hiervoor wordt bij de ingangcontrole, en bij nieuw-/verbouw, de verschillende typen hokken/afdelingen van het bedrijf door de BLK controleur opgemeten. Op basis van deze oppervlakte per type hok/afdeling bepaalt de BLK controleur het totale oppervlakte per diercategorie op het bedrijf. Op basis van de benodigde oppervlakte per diercategorie, zoals vastgelegd in de BLK criteria, bepaalt de controleur vervolgens het totale aantal BLK dierplaatsen per diercategorie voor het bedrijf.	Noteer het totale aantal BLK dierplaatsen en het aantal aanwezige dieren, o.a. voor vaststelling of het bedrijf voldoet aan de megastallen norm . Op basis van metingen van de verschillende hokken/afdelingen en de BLK oppervlakte criteria per diercategorie, zie hieronder .	
A00A	Aantal BLK zoogkoeien dierplaatsen voor zoogkoeien en ossen	Het aantal BLK zoogkoeien en ossen plaatsen op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK zoogkoeien en ossen plaatsen op de bedrijfslocatie .	
A00A1	Aantal aanwezige dieren BLK zoogkoeien en ossen	Het aantal aanwezige BLK zoogkoeien en ossen op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige BLK zoogkoeien en ossen op de bedrijfslocatie .	
A00B	Aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK plaatsen voor dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	
A00B1	Aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar	Het aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal aanwezige BLK dieren jonger dan 1 jaar op de bedrijfslocatie.	
A00CB	Aantal BLK dierplaatsen voor vlees stieren ouder dan 1 jaar	Het aantal BLK vlees stierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie is:		Noteer aantal BLK vlees stierplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie .	
A00CB1	Aantal aanwezige BLK vlees stieren en ossen ouder dan 1 jaar	Het aantal aanwezige BLK vlees stieren, die op de bedrijfslocatie worden gehouden is:		Noteer aantal aanwezige BLK vlees stieren, ouder dan 1 jaar die op de bedrijfslocatie worden gehouden .	

<u>A00D</u>	<u>Aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen</u>	<u>Het aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, op de bedrijfslocatie is:</u>		<u>Noteer aantal BLk vleeskoeien en ossenplaatsen, ouder dan 1 jaar, die (op de bedrijfslocatie worden gehouden</u>	
<u>A00D1</u>	<u>Aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen</u>	<u>Het aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, is:</u>		<u>Noteer aantal aanwezige BLk vleeskoeien en ossen, ouder dan 1 jaar, die op de bedrijfslocatie worden houden.</u>	